

Előfizetési díj
Vidékre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy óra helyben	1 frt.

Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 17. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Összör hasábozott garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt ily nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyitlertéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A „KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873-dik évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy óra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetés pénzek, legczélserűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

A királyföldi románok programjáról.

I.

(B. K.) Többször volt hangsúlyozva e lap hasábjain, hogy hazánk jövőjének egyik fő talpköve gyanánt a nemzetiségi kérdés szerencsés megoldását kell tekintenünk. Ily elvből indulva ki, a „Kelet” egy pár rokon-szenves szóval kísérte a királyföldi románokhoz intézett felhívást is, egy Szebenben tartandó értekezlet ügyében. A szászok hírlapjaik élén egyenként hozták e párszót s hol boszusan, hol elkeseredetten panaszkodtak e magatartás felett; ha a szászok nem csapták volna be az ajtót a sajtó békés nyilatkozata előtt a megyesi program és következményeivel jó előre, ép oly kedvezőtlenül hatnának panaszuk, mint a hon határai közt levő bármely nemzetiség, így azonban kitérőseiket az említett megjegyzés igazságosságának mértéke gyanánt kell tekintenünk és ép oly keveset adunk rájuk, mint azon cikkekre, mely a „Frankfurter Journal”-nak egy, a szerkesztőséghez valamely szász csiny utján külön megküldött számában (A „Kelet” szerkesztősége nem jartatja a

„Frankfurter Journalt”) a szász egyetem jogát feszegeti a királyföldi törvénynek az ő beleegezésével történendő meghozatala iránt. Ne reméljük a szászok, hogy megelélik valaha Budapesten, a mit Frankfurtban keresnek.

A mi a királyföldi románok értekezletét illeti, programjával az már bevégezett tény előttünk s mi előre is bevalljuk, hogy egy pár pont kivételével a program jogos követeléseket tartalmaz; a benne foglalt kívánságokat következőkben foglalhatni össze: a királyföldi 11 szék és kerület képezzen 5 önálló municipiumot, ezek élén egyenként egy-egy főispán álljon; a kis városok képezzenek külön municipiumokat, a municipalis testületek csak választás útján alkottassanak meg; választó és választható legyen minden polgár; a szász egyetem és szász ispánság szüntetéssék meg; a szász vagyon eredeti rendeltetése puhatoltassék ki s míg ez megtörténék, a municipiumok ideiglenes bizottsága által kezeltessek.

Mi az első kívánságot, az öt önálló municipiumot, illeti, nézetünk szerint ez teljesen jogosult; a municipiumok területi kikerekítésével naponta foglalkozik a sajtó, s bár e kérdés eldöntésétől a halhatatlan Eötvös a történelmi jog s a netalán felmerülhető nemzeti-ségi viszályok tekintetéből óva intett, tagadhatatlan, hogy közigazgatásunk javítása érdekében ez előbb utóbb elintézendő ügy. Az országban sehol sincs terület, mely eldarabolttság és aránytalanság tekintetében a szászöldi székek és kerületekkel versenyezhetne s azon fonákság, miszerint a Királyföld egy magára 22 követet küld, mennyit Magyarországnak több helytt 4 akkora területe sem, még inkább megköveteli, hogy a 11 kerület ötre szállittassék le. Ezt azonban czélszerűen nem most, hanem a valószínűleg nem sokára bekövetkező s az ország összes területét illető felosztásnál lehet eszközölni, mely nézetünk szerint még a választási törvényt is meg kellene, hogy előzze.

Annyival is inkább az egész ország területi felosztásának idejére kell hagynunk a királyföld felosztását, mert nem csak kívánatos volna e terület különállásának más területbe való olvasztása által megszüntetése, de ez utóbbi nélkül a szászöldön helyes felosztás nem is képzelhető.

A kir. városok külön választását illető követelést szintén a jogosultak közé kell sorolnunk. E tekintetben jobboldali körökben is ellenkező nézetek merültek fel, s a ministerium által tárgyalat királyföldi törvény is való-

színűleg azon reményben hagyta a városokat a székek- és vidékekkel egybeforrva, hogy egykoron, talán az ország többi szabad kir. városai is a megyékbe olvasztatnak. Igénytelen nézetünk szerint e tervnek ellene mond nemcsak azon elv, miszerint az önálló önkormányzat jótéteményében az országnak lehetőleg több több pontját részeltessük, hanem azon egymástól szerfelett különböző érdekek is, melyek a városban és megyében felszínre jutnak.

A város a kézipart, a megye a földipart üzi s már ezen két különböző hivatás az egymástól teljesen elütő viszonyoknak alapindokát képezi s megteremti egyszersmind a versengés tárgyát, mely vagy a megye, vagy a város legyőztetésével s e szerint valamelyik érdeknek háttérbe szorításával fog végződni. Ez s más okból is helyesüljük a románok követelését a kir. városok kiválasztását illetőleg; mi ha megtörténék, természetesen több más kérdést is volna előtérbe. Mindenek felett, ha a területi felosztást nem vinnők most keresztül, azon egyenetlenség fordulna elő, hogy a 11, jelenben székváros közül az öt királyi, azért, mert csak királyi, független municipiummá válnék, a többiek pedig jövőre is a székekkel maradnának egybeforrva. Ez visszasság volna ugyan némileg, de azért nem olyan, mely az eszmét megbuktassa.

A székek külön főispánságainak szükségességét e lap hasábjain tekintélyes veterán publicista cikkei is hangsúlyozták s az ez iránti követelés a román programban annál nagyobb erőt nyer, mert 11 helyett csak öt felállítását kívánja.

Nem szólhatunk ép ily kedvezően a program többi részéről; ezek azonban egy külön cikkre szolgáltatnak anyagot, megjegyzéseinket tehát reájok a jövő alkalomra hagyjuk fenn.

— Országgyűlés, Budapest, mart, 17. A személykereseti adó-törvényjavaslat feletti vita a képv. mai ülésében az előzményekből előrelátott határok között folyt le. — A horvátok egy módosítványában a kormány már a Deákpart értekezletén megegyezett. A szászok közül csak egynekbenyán szavaznak a javaslat ellen, s ezek nevében Fabricius ma egy hat. javaslatot nyújtott be. A balközép részéről Ghyezy Kálmán a javaslat elfogadása mellett nyilatkozott, de pártja köréből, (melyben 30 szavazattal 20 ellenében azt határozták, hogy ez ügyet nem tekintik pártkérdésnek) csak mintegy 5—6 fog vele szavazni; a többi és ezek sorában Tisza Kálmán is, kiról, mellesteg meg-

Az ember minden gondolata, reménye és érzelmének egy nagy életfeladatra irányuló odaadását jeleníti e fogalom. A mint az állam valamely szak gyakorlásához bizonyos feltételeket kötött, nemcsak érteket nyert ezáltal a szak, hanem az állam joggal is számíthatott reá. Így keletkezett a szellemi szakmunka. Csakhamar szervezte is magát s az ily szervezett szakmunkálkodás tudomány-kárnak (facultás) nevezetik.

A karok kezdetben (XIII—XIV század) igen lazán függenek össze. De épen a szakok különbfelése vezetett azon törekvésekre, hogy átbuvárolják a tudás egész területét, felismerhetvén ily módon az egybefüggést a különböző szakok között. Oly módon jött létre a facultásokból az egyetem. Nem atomistikusan összehalmazása az az egyet tudományoknak, hanem a tudás egységét tünteti fel. A pontot képezi, melyben a szak egyes sugarai összefutnak. A tudománykarok helyi egymás mellé tétele által fokozott erőt s jelentőséget kölcsönöz mindenkinek. Át kezdik látni, hogy van egy közös középpontjuk, s az a tulajdonképeni bölcsészeti és történelmi elem. Ezeknek elvei hozzák létre a szellemi öntudat egyetét; e két alakban tétetik fel mintegy a korona a szellemi munkára.

Az egyetem eszméje ezek szerint egészen különbözik a tudománykarokétól. A tudomány egységét írja lobogójára az egyetem, s azt a karok által sohasem lehet helyettesíteni. Azon feladatok és kérdésekhez, melyeket nemzedékekünk mintegy örökségül nyert, a legújabb idek egy utat, a socialis kérdést is hozzászátolták. Megoldásának egyetlen módja az emberi fejlődés elvén, az általános népnevelésen alapszik. A hatalomnak azonban, mely a különböző nézetek, törek-

jegyezzük, hogy a mai ülésben gr. Lónyay után volt felírva, de előlt a szótól — ellenzi a javaslatot.

Végül a Lónyay-töredék nevében ma gr. Lónyay Menyhért kifejté mindazon okokat, melyek őt arra bírják, hogy ne helyeselje e javaslatot, de ki-jelenté azt is, hogy nem fog ellene szavazni. Ő szint-egy mint politikai barátainak legnagyobb része, tartózkodik a szavazástól.

A vitában részt vettek még: Bittó Béni, Vidliczkay, b. Orbán Balázs, Horn, Mukics, s Helfy Ignáz.

Bittó eszesen szólt; sajnálni lehet azonban, hogy ő volt az egyetlen, ki a Deák-párt köréből a javaslat mellett felszólt. Az idő iránti tekintet nem lenne szabad úgy magyarázni, hogy a párt a védelem ügyét egyedül a kormányra bizza.

Horn Ede igen bágyadtan szólt, s előadása kevés érteket költött. Helfy a pénzügyminiszterre tá-madt, hogy miért nem indokolja a javaslatot. A többiek — a ház a folyosón hallgatta.

A keleti vasut története.

(Folytatás.)

A munkálatok megkezdettek, de korántsem oly mérvben és kiterjedésben, melyet a határidők mulasztása igénylett. Waring azzal mentegetőzött, hogy most már ezen zordon időszakban minden figyelmeket, tevékenységeket az építkezési személy-zetnek elkerülhetetlenül vált organisatiójára, s a na-gyon felelősségteljes munkaberek (?) leszámítására kell fordítaniok.

Mindezen ámitásokat az a jölelkü igazgató-tanács készpénzül vette, s a november-december-ja-nuáriusban presentált minden certifikátokat — mint az előtt — ellenvetés, vonakodás nélkül liquidálta, s a vállalkozók becsületessége feletti minden kételyen annyival inkább tultette magát, mert a jó építési vállalkozó társaság 1871. január 13-án a vállalat hangsúlyozott érdekében a ministeriumhoz benyuj-tandó memorandumában, melynek pártolására s elő-mozdítására, az igazgató tanácsot is felkérte; — az engedélyokmány 6 és 23 §-aiban kijelölt szakaszok-nak újabb beosztását s rövidebb utoni kiépítését ké-relmezte.

Azonban, hogy mindez csak ámitás volt s idő-nyerésre volt számítva, kitetszik abból, hogy 8-ik februáriusban Waring testvérek egy 140 árkusból álló memorandummal léptek fel melyben:

1. Azon engedmény és szerződés ellenes el-járások alapján — melyekért a kormányt vádolják — tultett teljesítésekért azonnali kárpótást köve-telnek.

2. Hogy őket a kormány a még hátralevő sza-kasz kiépítésénél hasonló esetek ellen biztosítsa.

vések és pártok szakadozottságát kiegyenliti, egye-tem a neve. Az egyetem a művelődés nagy orga-numa, ez áll a szellemi életnek élén, ez képviseli a szellemi egység nagy gondolatát.

A bakteriák.

(Folytatás.)

Az élesztőgyárak eléggé mutatják, mily roppant nagy mennyiségben szaporodnak ezen görsövi tes-tek, ha csak elegendő tápanyagra találunk, és ha a többi lények versengésétől megőriztetnek.

Ha az egyes sejtek az óriási kádakban bő táp-anyagot találunk, és szaporodási működésüket zavar-talanul folytathatják, ugy ezen gyárak 24 óra alatt 100 mázsa élesztőnél is többet állíthatnak elő. Ezen talán az 50 milliárdot is túlhaladó sejtek, melyek az élesztő nagyobb részét képezik, valószínűleg egy nap alatt egyetlen egy sejtől keletkeztek. A bakteriák a legelterjedtebb lények közé tartoznak, ugy hogy a természetben mindenütt találkoznunk velök, sehol sem hiányzanak, sem a levegőben, sem a vízben.

Nagy számban azonban csak ott fejlődnek, a hol bomladozás és ényészet, erjedés és rothadás jó elő.

Ha egy darabocskát húst egy borsószemet vagy bármínemű állati vagy növény részt vízbe teszünk, és több ideig ott hagyjuk, tapasztalni fogjuk, hogy ez nem sokára megzavarodik és tejszerű lesz. Át-látszósságát elveszti, mivel benne a bakteriák a fenn említett módon szaporodni kezdenek. A rothadás egy idejűleg mindinkább terjed — sokféle, majdnem min-dig nehéz szagu vegyészeti fejlődések összekötte-tésében.

„KELET” TÁRCZÁJA.

Az egyetem.*)

Egy nemzet oly magasan áll, mint egyetemei. Azokban özpontosul szellemi élete, szellemi munká-jának minden alkotása. Egy ily hatalomnak nem a pusztá véletlen, hanem valószínűleg magasabb in-dokok képezik alapját. Az emberi természetben két sajátzerű erőt találunk, melyek egészben és nagy-ban hasonlóak, de mégis lényegesen különböznek egy-mástól. Ezeknek egyike a tárgyakat magába veszi s azt érzi bennök, a mit lát. A világ ezáltal maga-sabb lény, személyiség lesz s nemcsak létezi ni hanem érezni is kezd. E nézetből fejlik ki végül a hit. A szellemnek egy másik szintoly halhatat-lan tevékenysége a világot nem mint létezőt, hanem alakulásában tekinti. Fölbontja a dolgokat s észleli miként keletkeznek. E soha nem nyugovó, e „kiel-githetlen” kielégítése szellemünknek a tudás. Hit és tudás tehát a két nagy szerves erő minden gon-dolkodó emberben. Hit a munka nélküli cselekedet, tudás a cselekedet nélküli munka. A mit hiszek, avval bírok, a mit tudok, az vagyok. A hol azonban egy nagy erő van, ott szervezetnek is ténykedésnek is létezni kell. A hit és tudás terén a történelemből kimutathatólag szintén fenáll e törvény. Az egy ház a szervezett és ténykedő hit. S vajjon hol találjuk fel a szervezett és ténykedő tudást?

*) Stein Lőrincz bécsi egyetemi tanárnak f. hó 12-én retott felolvasása nyomán.

És az igazgatótanács a memorandumban foglalt ezen követeléseket pártolólág terjesztette fel a minis-
teriumhoz!

Ezen megkeresvény tárgyalása következtében 15
ik februáriusban a közlekedési minisztertől egyetér-
tőleg a pénzügyminiszterrel az igazgató tanácshoz
egy rendelet menesztetett, melyben mint az eredeti
concessionarius örökösének (?) az igazgató tanácsnak
meghagyatik, hogy magát az őt illető jog élvezeté-
be helyeztesse: vegye rendelkezése alá az építési tö-
két s az építési vállalkozóknak minden vagyon ér-
tékeit, a vállalat részére biztosítsa, s úgy rendelke-
zik, hogy az építési munka — ha lehet — a vállal-
kozók — ha pedig vonatkoznak — ő nélkül
mások által folytattassék — késnek nyilatkozván
egyébírát a miniszterium a vállalkozók panaszeit be-
ható vizsgálat alá venni, s ha azok alaposak lenné-
nek, azokra nézve az igazgató tanácsal alkudo-
zásba bocsátkozni.

Waring azonban, ki már a maga ágyát jól
megvetette, süket maradt az ijesztgetésre süket a
panaszoknak barátságos elintézésére iránti kísérletre,
mely február 24 és 25-én a m. k. miniszterium
meghatalmazottja a társasági ministerialis tanácsos
és az angol osztrák bank meghatalmazottja közt a
differenciák megszüntetése iránt létre jött, jegyző-
könyvileg constatatván, hogy Waringéknak, kik
azelőtt egy hónappal jegyzőkönyvileg kijelentették,
hogy a keleti vasutat minden esetre helyesen s tö-
kéletesen ki fogják építeni, nincs többé szándékuk az
építést folytatni. Miért is 27-én Waringékat az
igazgató tanács szerződésességüknek nyilvánította s
elhatározta a vonalnak társasági organumok által
kiépítését. Az igazgató tanács leküldötte embereit,
kik a fővállalkozó Waring előleges értesítése után
az összes építkezési anyagok inventálásához hozzá
fogtak s a birtokbavétel több helyeken végre is
hajtattott.

A mi az építési tökélethez szabad rendelkez-
ést illeti, az igazgató tanácsnak az átadás végei
megkesésére az Anglo osztr. Bank azt felelte, hogy
mivel ő a Waring testvérek és közte létre jött pá-
risi szerződés alapján, az építési tökélet gondviselése
és kezelése alá vette: ő abból a társaság igazgató
tanácsa által kifizetésre utaltványozott certifikátokat
honoralja is, de az építési tökélet Waringék javára ka-
matoztatja s ő a részvénytársaságnak ezen tökélet
csak azon esetben bocsáthatja más (?) rendelkezése
alá, ha a m. kormány a bankot arról biztosítja hogy
Waringéknak minden követeléseit teljesíteni fogja,
azokat kártalanítja s minden panaszait el fogja
enyésztetni, a pénzt továbbá azért sem adhatván ki,
mert Waring testvérek az őt illető tökélet bár ki
más általi kezelése ellen már jegyzői órást tettek
(notariellen protest)

Volt-e? van-e? lehet-e? valaha a világon ily
bűnös kijátszása részvény-társulat jogainak, s ily
szégyenleni való megaláztatása, bolondná tétele egy
nemzet kormányának, mely magával egy önmaga ál-
tal kidicsért társaság által indolentiából vagy gyen-
geségből vagy bármily okból ily csut játékot hagyott
volna — mindegyik büntetlenül üzenni?

De mit volt mit tenni. Az igazgató tanács je-
lentése szerint az organizatióknak alapfeltétele, a pénz
hiányzott s a részvénytársaság és az állam károso-
dása folytonosan emelkedett az idővesztés, s a fél-
be szakadt építkezési anyagoknak romlása, pusztulá-
sa, értékesíthetése által. Waringék az építési cé-
lokra használható anyagokon kívül az országban sem-
mivel nem bírtak, s már a teljességgel építkezések be-
csútátul meghaladó summákat felvették s azzal odébb

Egy darab időmulva újra tisztulni kezd a víz,
és szag nélkül lesz, mivel a benne levő bakteriák a
szerves anyagokat elfogyasztották és tápanyaggal
többé nem bírnak. Megszűnnek tovább szaporodni s
a víz fenekére szállnak, mint valamely fehér üledék.
A bakteriák nedves levegőben víz nélkül is szapo-
rodhatnak, ha bomladoszó félben levő anyagokra ta-
lálnak, miről könnyen meggyőződhetünk, ha nedves
étszékénybe hosszabb ideig fűtő tüteket vagy turót tar-
tunk; melyek nemsokára nyálkás színnel bíró bur-
kolattal lesznek körülvéve. A fehér nyálka, mely kü-
lönösen éjjelen át az ember fogait bevonja, nagyobb
részt bakteriák által képződik.

Honnan van azonban az, hogy a bakteriák min-
dig csak rothadó anyagokban képződnek? és mily
viszonyban állanak azok a rothadáshoz? Számtalan
kutatások következtében a legnagyobb bizonyossá-
gal lehet állítani, hogy ott, a hol a rothadásnak
minden kelléke megvannak, ez még sem jöhet lét-
re, ha bakteriák hiányzanak, rögtön megkezdődik
azonban a rothadás, ha valamely bakteria bármiféle
uton hozzá jutott, s a rothadás azon mértékben fog
előre haladni, melyben a bakteriák szaporodnak:
minden körülmény, mely ezek szaporodását elősegíti,
előmozdítja egyszersmind a rothadást is: minden
akadály, mely fejlődésüket gátolja, lassítja a rotha-
dást is; minden eszköz, mely a bakteriákat megöli,
megsemmisíti egyúttal az erjedést illetőleg rothadást
is; megfordítva megszűnik a bakteriák szaporodása
mihelyt az erjedési anyag felemésztetett, vagy eltá-
volított. Ezekből láthatjuk tehát, hogy a rothadás
nem egyéb egy vegyifolyamánál. Nema halál idézi elő
a rothadást, miként ezt hinni szokták, hanem ezen
láthatatlan lények élete.

(Folyt. köv.)

Álltak; s Magyarország és Anglia közt pedig semmi
oly államszerződés nem létezik, melynek erejénél
fogva a törvényes ítéletek végrehajthatnának, s an-
nál fogva a társaság kényszerülne lenne Waringék
ellen Londonban egy hosszú és bonyodalmas pert be-
láthatlan eredménnyel kezdeni, melynek bevégezté-
ig a vállalat pénze az intercalaris kamatok által
tönkre tétetnék. Az igazgató-tanács ezen indokainál
fogva arészvénytársaság részéről elhatározva lett a ba-
rátságos kiegyezés megkísérlése.

(Folytatás köv.)

BELFÖLD.

Koncz, mart. 14.

(Egy perceptor az alkotmányban.)

Van Szerdahelyt egy perceptor, kit nem le-
het tudni, hogy hivnak.

Nem lehet pedig tudni, mert nevét oly török
hyeroglyphekben szokta leírni mit hozzám hasonló
adózó polgár elolvasni nem képes, megkérdezni pe-
dig nem tartja fáradságra érdemesnek.

Annyit azonban hallottam, hogy ezen hatal-
mas férfi bukovinai, hire pedig hasonló a buza kö-
zött tenyésző cigányperceptresemhez (Bifera radi-
ans) a mennyiben utóbbinak bűze a közeledő jégesőt
jelezi, amaz pedig a semmi iránt tekintettel nem
viseltető adóvégrehajtások hírnöke.

Mert ugyanis ezen urat olyan vidékekre szok-
ták küldeni, hol a nép vagy nem igyekszik vagy
nem képes fizetni, ő aztán utánna lát az adóexecu-
tionnak saját szokott kifejezése szerint unbarmherzig.

Ezen eljárás meglehet jó volna, ha az orszá-
got árendába bírnák, a mikor cél lenne: lehető leg-
rövidebb idő alatt lehető legtöbb pénzt gyűjteni be,
akkor is megengedhető volna, a mikor az adako-
zónál a fizetendő képesség megvolna de fizetni vo-
nakodnának.

De az első eset nem lehet érdekében az ál-
lamnak és nézetem szerint nem lehet jogában sem-
mi nemű adminisztratióknak proletariustokat teremte-
ni, vagy a föld népének, bár mi kis mértékben is,
kivándorlásra okot szolgáltatni.

Már pedig, minek utána vidékünkön a máso-
dik eset se áll, az unbarmherzig s alább előadandó
eljárás által épen azt idézethetik elő, a mit nem-
nemzetgazdászati szempontból minden módon meg-
akadályozni kell.

Ez ügyben azonban jelenben csak saját közsé-
gemet érdeklőleg szólalok fel.

1871-ben július 5-én ezen község határát a
jég a szó teljes értelmében tönkre verte, az árvíz
minden szénuját elvitte vagy eliszapolta.

1872-ben a törökbuza csak harmadik vetés
után kelt ki ritkán szigorúan s alig adta meg-
gyenge dézmáját a rendes termésnek, de
egy nagy része a határnak még azt se, mert ka-
pátatlan maradt. Szőlő nem termett egy szem se,
mert a tökélet az előtti évben többlet kellett kivá-
gni. Buza, rozs, alig adta meg az elvetett magot vagy
valami kevésse többet.

Ilyen mostoha két év után nagyon természe-
tes, hogy az adóhátralék felnőtt, jött tehát az un-
barmherzig adó exequatalt perceptor s s exequat-
tatott is unbarmherzig, egynek elvették az ágyne-
műjét, másnak a téli ruháját, egy családtól az utol-
só fél véka lisztet, melyen még néhány napig ten-
gődhett — sőt elvették az apa adójáért leánya
ruháját — midőn pedig a végrehajtó egy oly ház-
hoz ért, melynek ajtója, tulajdonosa a mezőn lévően
bezárva volt, azt a községelöljárósága ellenmondása
daczára betörte, azt állítván, hogy nekie hivatal-
ból joga van az ajtó betörésére.

Az exequat tárgyakat aztán tetszése szerint
a nélkül, hogy a politikai hatóságok, mint a tör-
vény rendeli, a licitatio napját tudtára adta volna,
elhordatta eladatta.

A szolgabíró, hogy ne láttassék az adó befo-
lyásának gátjátul lenni, mind ez ideig a perceptor
törvénytelen eljárását elnézte — én magam se kíván-
tam a nyilvánosság elé lépni, részint azért, mert
magam is kívántam, hogy az adó a lehetőség ha-
táráig befolyjon, részben pedig azért, mert magam
is nagyobb hátralékban voltam s így felszólalásom
saját érdekébenemnek tetszetett volna.

De mindenek határa van s ha túl feszítik a
húrt, az elszakad.

A község daczára az említett nyomorúságos
éveknek, adóját 1872-re is legnagyobb részben be-
fizette s nincs tán három hóra is hátralékban, de
már most nincs hat gazda a faluban, ki az enni
való gabonát ne pénzen venné s alig van tíz, ki ne-
nek a vetőmagot is vásárolnia ne kellene, most
exequalni őket, hasonló existálhatásuk megsemmisi-
tésével s nagyban fogja a már eddig is Oláhország-
ba vándoroltak számát nevelni.

*) Közreadjuk a panaszos felszólalást, bár úgy tetszik
nekünk, hogy néhol a tulságba csap. De viszont oly adato-
kat is tartalmaz, melyek — ha igazak — érdemesek az illető
felszólalás figyelmére és orvoslására. Adót mindenesetre kell fi-
zetni s ha az itt érintett nehézségek fenforognak; meg van
szabva a felfolyamodásnak is utja s a ki ezt elmulasztja igény-
be venni: nem panaszkodhatik alaposan, de viszont a vég-
rehajtási eljárás is meg van szabva s azt minden törvényes
közeg tartozik feltétlenül tiszteletben tartani. E körülmény
okán ajánljuk a felszólalást az illetők figyelmébe.

Szerk.

Hogy pedig a t. olvasó azt is megítélhesse,
hogy mennyiben lehet személyes érdek is ezen fel-
szólalás indoka, megírom azt is, hogy én is vagyok
adóhátralékban, még pedig három egész hónapra,
de ezért személyemet érdeklőleg nem kések s nem
kivánok semmi elnézést, ennek felhajtásával tes-
sék a perceptor urnak remélhető percentjeit ne-
velni.

De azt, hogy bár ki is a nép. véres verejté-
két percentek megnyeréséhez vagy előmenetel elér-
tetéséhez lajtorjának tekintse, szó nélkül el nem
tűrhetem, mert naponta tapasztalom, hogy olyasmi
a kormány népszerűtlenségét eszközi.

A fennebbieket elősoroltam azon nézetből mel-
lyet falum népe iránt érzek, midőn valami tulságos
s őket csaknem kétségbeejtő eljárást tapasztalok
irányukban s mivel azt hiszem, hogy ilyen tulságos
mórvben adófelhajtás, mely a népet elszegényíti s
elégedetlenné teszi, mert tudja, hogy néhány hónap
mulva képesítve lesz kötelességének a bekövetkező
aratás alkalmával áldozat nélkül eleget tehetni, az
államnak semmi hasznára nincs.

Hanem ezen kívül van még más oldala is a
dolognak.

Azt hiszem, hogy a törvény Magyarországon
kötelező elővel bir az országban mindenkire, még
ha Bukovinából származott is, mint az említett per-
ceptor ur.

A ki a törvényeket meg nem tartja törvény-
sértést követ el s a ki éppen az adózó polgárság
vagyonra ellen követ el törvényellenességet, azt még
másképpen is szokták nevezni.

Tudja-e a szerdahelyi perceptor, mit tartal-
maznak az 1868-ik évi XXI. Törvényozikk 46, 47
és 48-ik §§? — ha nem, olvassa meg, ott a töb-
bek között az is áll: hogy a perceptor köteles az
előzoglott tárgyaknak elővezetési napját és helyi-
ségét a politcai hatósággal tudatni, hogy az a he-
lyet és napot kihirdesse stb. stb.

Tett-e ő ezen §§-nak valaha eleget? nem, —
hanem küldötte k a községekbe nem tudom honnan
szedett adóvégrehajtóit, melyeknek legalább egy ré-
sze a társadalom leghaszonvehetlenebb személyei-
ből állanak s melyek még is csak Alsó-Fejérme-
gyében az alispán ur hivatalos jelentése szerint több
mint tízezer forintjába kerülnek az adóját is leg-
jobb akarat mellett alig fizetni képes adózőknak —
s hordotta be a zálogokat, Szerdahelyre, jogosí-
tottnak állítván magát bár mely nap is árverezést
tarthatni.

És ezt már ajánlom a szebeni pénzügyigaz-
gatóság figyelmébe méltóztatassék, — ha már az adó-
zőknak pénzüg hiányában legszükségesebb vagyono-
ukat elővezetetik, — említett községének rendel-
kezni: történjék meg az a törvényszabta ellenörzés
mellett s ne garázdálkodjék egy Bachhuszár a va-
lód honpolgárok vagyona felett önbatalmilag,

E tekintetben különben úgy tudom, hogy a
járási szolgabíró is tett szükséges helyre fe lter-
jesztést.

Koncz, márczius 14-én 1873

Csató János.

Külföldi szemle.

Kolozsvár, márt. 19.

— Az osztrák választási reformjavaslat még e
héten az urak házának plenuma elé fog kerülni, mi-
vel a huszonegyes bizottság, melyhez a javaslat uta-
sítva volt, azt szombati ülésében en bloc elfogadta
s jelentését még e hét közepéig elkészítendő Bizott-
sági előadóvá Lichtenfels választatott. A bizottság
tagjai közül a javaslat ellen szavaztak: Rechberg,
Trautmannsdorf, Clam-Gallas és Metternich.

A lengyelek a delegatióban sem fognak részt-
venni. Ha e hir alaposnak bizonyul be, akkor Gali-
cia részéről a reichsrathban maradt három galicia
képviselő által fognak megválasztatni a Galiciára
eső delegatusok. — A képviselőház elnöke csütörtök-
ön fogja fűlszólítani a lengyeleket, hogy helyeiket
a képviselőházban elfoglalják. Ha a lengyelek e föl-
szólítására tagadó választ adnak — mandatumukat
elvesztik.

Az osztrák törvényhozás jelen ülésszaka hir-
szerint apr. közpe táján ér véget.

Az irlandi egyetem-bill, mely a Gladstone-
kormány bukását idézte elő, négy estén keresztül
tárgyaltatott, mint a „Morn. Post“ kiszámította, 32
órát és három perczet vett igénybe. A 40 szónok
közül, kik a törvényjavaslat feletti vitában vettek
részét, 13-an támogatták a tjavaslatot, 27-en pedig
ellene szónokoltak.

A tjavaslat ellenzői közül 12 a conservatív,
13 pedig a liberalis párthoz tartozott. Nemzetiség-
szerint szónokok közül 19 angol, 18 irlandi, 2
skót és 1 wallisi volt. Az irlandi képviselők közül
4-en a tjavaslat mellett, 14-en ellene szónokoltak.
Az irlandiak nagyobb része az ellenzékhez csatla-
kozott.

A „Times“ a szavazás eredményéről elmélked-
ve azt írja, hogy reméli a kormány meg fog ma-
radni hivatalában, míg az új választások meg nem
ejtetnek, mely tekintetből az ülésszakot szükséges
lesz megrövidíteni. A vitából azon okulást meríti,
hogy Gladstone nemes dicshírében ki akarta egyen-
líteni és békíteni azt, a mi kiegyenlíthetetlen.

Az angol parlament, mint tudjuk, hétfőig na-
polta el magát. Tegnap tehát újra össze ült s a kor-

mányválság kérdése valószínűleg ismét szóba kerül.
Arról, hogy ki bizatott meg végleg új kormány ala-
kításával, kikből áll az új kormány sat., e sorok
írásáig határozott tudomást nem vehettünk.

Spanyolországban a fejtelenség, zavarok és tűn-
tetések, mártius 8-ika óta lecsendesültek. E nap es-
tén tartott ngyanis ülést a cortes, mely a legfon-
tosabbak közé tartozik, melyeket valaha a cortes
tartott.

E gyűlésben a kormány, a köztársaság hatá-
rozott győzelmet vívott ki annak ellenei felett.

Az ülés megnyitása után felolvasatott a cortes
üléseinek felfüggesztésére és az új constituantte egy-
behívására vonatkozó kormányi törvényjavaslat.

Figueras kormányelnök szót emelvén az em-
litett törvényjavaslat támogatására, kijelenté, hogy
ő a törvényjavaslatból kabinetkérdést csinál. (Mély
csend.) A kormány belátja — ugymond — ép ugy,
mint a nemzetgyűlés, hogy a földolag a rendet fen-
tartani s épen ezért szükséges a nemzetgyűlés el-
napolása az új, alkotmányozó teltület összeülései-
g. — Más két szónok beszéde után Primo de Rivera
tábornok emelt szót, ki hangsúlyozá, hogy a kor-
mányi előterjesztés elvetése után 24 órával az or-
szágban kiszámíthatlan bonyodalmak és zavarok
fogának kitörni. (Hosszas mozgás.) A kormány
kénytelen volna egy ily határozat esetében vissza-
húzni, visszalépni.

Martos, a cortes elnöke szolt, ki ép oly szép
mint hazafias beszédben hívta fel a nemzetgyűlést,
hogy a kormányt cserbe ne hagyja és így ne tegye
ki az országot a polgárháboru veszélyeinek. Kérte
a házat, hogy fogadja el a törvényjavaslatot, melyhez
Rivera tábornok egyes módosítványokat adott be, de
melyeket a kormány is magáévá tett. Az elnöknek
magvas beszéde, mint mindig, nagy sensatiót keltett
a házban a köztársasági kormány javára.

Az ülés néhány percze e beszéd után felfüg-
gesztetett.

Figueras még egyszer emelt szót, hogy köszö-
netet mondjon Martos hazafias és bizalomteljes be-
szédeért. Igéré, hogy a kormány be fogja bizonyítani,
hogy méltó a kamara bizalmára.

Következett ezután a szavazás, melyben 187
szavazattal 9 ellenében elfogadtatott a törvényjavas-
lat. E határozat nagy örömet keltett Madridban és
egész Spanyolországban. A válság tehát ezáltal be-
fejezve van.

II-ik közlemény.

A belvárosi gyermekkert alapító ké-
je gyarapítására kibocsátott 300 db.
50 frtos részvényekből aláírtak:

Bokros Ádám 2 db, Simon Elek 2 db, Kor-
buly Bogdán 2 db, Wagner Frigyes 2 db, Duha
Imre 2 db, Finály Henrik 2 db, Gámán Zsigmond
2 db, Cziak János 2 db, Korbuly Gergely 1 db,
Simai Miklós 2 db, Várad György 1 db, Inceze Mi-
hály 1 db, Bányai Vítális 1 db, Demeter Károly 1
db, b. Bánff Dániel 1 db, Borza István 1 db, Csát-
hi Géza 2 db, Vincze József 1 db, Szöllösi József
1 db, Gazsi József 1 db, Sziklai Mária 1 db, Orel-
li Hugó 1 db, Papp Elek 1 db, Heinrich J. 1 db,
Geltch János 1 db, Balla Pál 1 db, dr. Kolozsvári
Sándor 1 db, Farkas József 1 db, Schwarzel Ferencz
1 db, Némethy Ferencz 1 db, Kovács Károly 2 db,
Orbán József 2 db, Peiellé István 2 db, Kővári Mi-
hály 1 db, Balogh György 1 db, Gajzágó István 1
db, Velics Simon 1 db, dr. Meisner János uja 1
db, Czece Jánosné 1 db.

Kolozsvár 1873. márczius 18.

Közl: Szász Domokos.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, márt. 19. 1873.

— Király Ő felsége a vasárnapot Budán töl-
té. Reggel fél hétkor jött be s délután négy órakor
tért vissza. Tóth Vilmostól, ki a nyert kitüntetések
jártul megköszönni, igen szívesen vett búcsut.

— A kir. igazságügyminiszter a fogarasi
törvényszék mellé bírósági végrehajtóvá Szász Károly
fogarasi lakost nevezte ki.

— Az oktatásügyi miniszter helybenhagy-
ta azon választásokat, melyekkel a kolozsvári egye-
tem bölcsészeti megtermészettudományi s mathema-
tikai karai az itt felállítandó tanárvizsgáló bizott-
ságot két kar tanárából, összealkotta. A vizsgáló bizot-
ság ennek folytán tegnap szavazott arra, hogy kit
ajánljon föl a miniszternek a bizottság elnökéül. A
titkos szavazás eredménye az lón, hogy Imre Sándor,
a magyar nyelv tanára minden szavazatot megka-
pott, egynek kivételével.

— Bárá Fillenbaum Ferencz nagy szebeni
törvényszéki elnök e hó 16-án az ottani kir. tör-
vényszék tagjait fényes lakomával vendégelte meg.

— A második operai előadás jobban sikerült
az elsőnél. Normát Gerecsné, Adalgizát Medgyasszai
Csáthiné asszony, Severt Fektér ur, Orovesot Mar-
czell személyesíté. Medgyasszai asszony — kissé fá-
tyolozott hangja daczára is — reményünkön felyül
kielégített s kivált a nagy kettőst Normával, szép
szabotossággal adta elő, miért méltó tapokat ara-
tott Gerecsné asszonynyal egyetemben, ki ezuttal is

nagy bravóval szerepelt. Fektér ur játékában és énekében is több tűz volt ma, valamint Marcell is dícséretesen működött. Kár, hogy a karok gyengék valának s a zenekar sem fejthetett ki valami nagy erőt a zenészek számának csekély volta folytán. Az est élve különben méltó lett volna a páholy közönség nagyobb részvételére is, míg a zárt székek majd mind el voltak foglalva.

— **Bergheer** színházában megkezdődött a harmadik cyclus is. Változatos képekkel, ügyes, meglepő mutatványokkal és érdekes szellemmegjelenésekkel kedveskedik e cyklus is. A rendes napi műsorozat egyébiránt négy szakaszra oszlik: 1. A „sphinxek, vagy csodák csodája. 2. Festői színház, regényes hegyvidék, mint téli tájkép, vadászjelenetekkel szánkázásokkal, stb. 3. Bűvölés, természettan, csalóképletek. 4. A felülmúlhatlan eredeti szellem és kísértet megjelenések.

— **Torna-vivodai** órák idei mártius 24 től kezdve reggel 7—9-ig tartanak. Tompa Károly, vívómester.

— A „**Kolozs-Doboka** megyei tankerületi néptanítók egylete“ Indali Péter elnökle alatt az 187 $\frac{1}{2}$ tanévben a központi kör segélyezése mellett rendezett tanfolyamot a felnőttek számára, a melyben Kolozsvárt s a vidéki helységeken összesen 1703 felnőtt nyert oktatást. Valóban méltó elismerést érdemel nevezett egylet nemes buzgólkodásáért.

— **Id. Biró Miklós** ur 2 fírt tett le szerkesztőségünkbe a székyi történeti pályadíjra. Köszönettel áadtuk Móricz István urnak, mint egyik ívtartónak.

— A **tübingai** egyetemen jelenleg három magyar tanuló van, mind három nagyenyedi. A tanárok részéről előszeretettel tapasztalnak. Sőt azok előadásiban is hallanak sok elismerő nézetet a magyar népről, mint vitéz, tevékeny, életrevaló nemzetről.

— **Magas életkort** ért el Tordán (zv. Ravai) Nagy Jánosné, szül. Érsek Anna, ki e hó 13-án életének századik, férjhez menetelének 83-dik, özvegységének 22-ik évében hunyt el. A boldogult a múlt század harmadik negyedében 1773-ban született s öt unoka s 20 dédunoka állotta körül koporsóját.

— **III. Napoleon** hátrahagyott iratait, mint hírlík, rövid időn kifogják adni.

— **Kisfaludy Sándor** egy még kiadatlan szép költeményét „Édes emlékezet“ czim alatt közölte a Győrött megjelenő „Szabad Polgár“ a költő egy szintén kiadatlan levele kíséretében. A költő a levelet, s benne a verset Péteri Takács Józsefhez intézte, kinek hírneves fiait írásaiiban gazdag és megbecsülhetlen levéltárát nem rég kőtyavetyélték el, s a nevezett lap egyik munkatársa e módon jutott birtokába.

— **Közelebből** K.-Vásárhelytől estéli $\frac{1}{2}$ 8 órakor valami Kavelka Titusz nevezetű egyén be-megy Kovács Károly kereskedésébe, ki épen a boltot bezárni készült — s heringet kér. A kereskedő bemegy a magazinba s lehajlik a hordóba, hogy válasszon. Ez alatt Havelka utána megy s a mint lehajlottan kerekélt, egy kézi baltával illetőleg fokával olyat sujt fejének hátsó részére, hogy csaknem eszméletlenül rogyott össze a kereskedő, kiben még volt annyi lélekjelenlét, hogy az arcára írányult másodszori ütést kezével kiparirozta, s megragadván a tettest — a boltból kituszkolta. A rablógyilkossági kísérlet — mert nyilván az volt — így csak is a kísérletnél maradt, s ha netalán az ütés erősebb, vagy a sapka nem enyhíti a súlyos ütést — egy ember áldozatul esik.

— **Bach és Schmerling** korszakának drága emlékei láthatók a tömri m. kir. fővármihatal térségén, hol így felirat pompázik: „Amtsplatz des k. k. Hauptzollamtes II. Classe in Tömös.“ E felett díszlenek nagy pompában a kétféjű sasok. E néma madarakra nem lenne szükségünk, úgy is a valódiak gyakran nagy szárnysatogással töltik be a levegőt; jó lenne, ha helyökre országunk czimerét illesztenék oda, mert az idegen útazók téves fogalmát felderítené.

— A **bécsi gabonatösedé** igazgatósága a lipcei veteményvásár példájára nemzetközi veteményvásárt fog a világkiállítás ideje alatt augusztusban Bécsben tartani.

— **Derék életmentő.** F. hó 5-én Zetelakán tűz ütött ki. Egy perc alatt 8 ház, s 14 más épület állott lángokban. Roppant zűrzavar állott be s mindenki sietett saját életét megmenteni. Az égő házak egyikében egy zsidónő 4 kisdéd gyermekével beszorulva kétségbeesve rimázkodott segélyért, mivel a tüztenger már-már elnyeléssel tenyegette. E pillanatban Szabó Gergely királybíró érkezett oda, ki az égés hírére családját elhagyva a vész színhelyére sietett, s az említett nőt megpillantva késedelem nélkül az égő házba rohant. A szerencsétlen négy gyermekével együtt saját élete veszélyeztetésével megmentette.

— **Egy új d'Arc Johanna.** A lille-i rendőrgyöngöskénél, nem rég egy fiatal hölgy jelent meg, kijelentvén, hogy a biztossal akar beszélni. Mídon kívánsága teljesült, így szólott a biztoshoz: „Uram engedje meg, hogy magamat mint Jeane d'Arc-ot önnek bemutatthassam. Lüttichből jövök, hol a háboru alatt fogva voltam, különben kétségtelenül megmentettem volna Franciaországot.“ A biztos igen udvarias arra nézve, hogy ellentmondjon, meglegedett azon kérdéssel, hogy a hősnő mit akar tulaj-

donkép a rendőrségtől. Szeretném. — felelé a hölgy — ha ön engem markatányosnővé nevezetne ki.“ A biztos minden áron azon volt, hogy bebizonyítsa, mikép az orleansi szűz altisztek társaságában aligha volna helyén. Az alatt pedig orvosért és betegápolókért küldött, kiknek őrizete alatt a szerencsétlen a tébolydóba szállított.

— **Nagyszerű** természettudományi muzeum építettik New-Yorkban, melynek építése körülbelül 10 millió dollárba kerül. Az épület hosszúsága 800 szélessége 600 láb leendő. 15 áres területet foglal el s egész Amerikában a legóriásibb épület leendő. Homlokzatát rögtön fel akarják építeni, míg a többi részek csak később jönének hozzá, s azt hiszik, hogy 15 év előtt aligha lesz az egész készen. Az építőanyag gránit. Ez óriási épület négy emeletes lesz, felső emeletében a tanulók szobáival. Földszinten az állat-, növény- és ásványtani, stb. különféle gyűjtemények számára szánt termek. Építészeti modornak a francia renaissance fogadtatott el.

— A **kolozsmonostori** m. kir. gazdasági tanintézet félévi vizsga sorrendje. III. tanfolyam márt 22-én gazdasági üzlettan márt. 24-én Erdőszettan, márt 26-án, állatgyógyászat márt 28-án, gazd. építészettan ápril 2-án kertészettan. A II. tanfolyamban márt 20—21-én állattenyésztésttan, márt 22. gazd. állattan, márt. 24-én általános növénytermesztéstan márt. 26-án, által. vegytan, márt. 28, meny-nyésztésttan, márt. 31-én állatboncz és élettan, ápril 2-án természettan.

— A **sajtótermékekkel** való házalásra nézve a belügyminister azt rendelte, hogy oly esetben, midőn bárki külföldön megjelent hírlapokat, röpiratokat, képeket vagy bármiféle sajtótermékeket Magyarország határain belül; Erdély kivételével házalás útján elárusítani, vagy ilyenekre előfizeteket gyűjteni kíván, tartozik erre az illető sajtótermék előleges bemutatása mellett a kir. belügyminister előzetes engedélyét kikérni s azt azon törvényhatóság elnökénél, melynek területén az elárusítást gyakorolni kívánja, előzetesen bemutatni. Erdélyre, hol még mindig az 1852-iki sajtórendtartás van érvényben, ezen intézkedés ki nem terjed. A miniszter ezen rendeletét azzal indokolja, hogy számos esetben fel, melyben a külföldi sajtótermékeknek Magyarországon való elárusítása minden engedély nélkül kísértetett meg.

— A **zsidóság** szaporodása Ausztriában. Hivatalos statisztikai adatok szerint 1830-ban Ausztriában összesen 355,000 zsidó volt; jelenleg, tehát 40 évvel később számuk 820 000-re megy; e szerint esik minden 25 lakóra 1 zsidó, mi évenként átlag véve, több mint 3 $\frac{1}{3}$ % szaporodást tüntetett föl, míg az összes lakosság csak $\frac{3}{4}$ % -kal szaporodott. Különösen szaporodás Galiciában és Bukovinában (hol a mondott idő alatt számuk 249,000-ről 613,000-re emelkedett) és óriásnak mondható Alsó-Ausztriában és Bécsben (hol 1500-ról 52,000-re emelkedett számuk.) Aránylag legsűrűbb a zsidó lakosság Galiciában, hol minden tizedik ember, és Bécsben, hol minden tizenötödik ember zsidó. Krajnában ellenben már csak minden 21,000 főre esik egy zsidó.

— A „**Magyar Polgár**“ azt álmodta, hogy a „Keletet“ több helyen megégették, a miért a márczius 15-diki ünnepélyről még merte mondani, hogy e nagy nap emléket különös módon kell vala dícsőíteni, mint a szerepelhetném emberké tévék. Ez álomlátáson különben nem csodálkozunk. A szabadelvű inquisitio is megégette a szabad vélemény-nyilvánítást, sőt még a nyilvánítót is. A privilegizált liberális „Polgár“-tól szép, hogy álma még csak amaz első stadiumig jutott. Egyébiránt — a mi halad, nem marad.

— A **belvárosi** gyermekkert ügye örvendeten halad előre. A részvény aláírások tömegesen szaporodnak. Így közelebből gr. Mikó Imre, ki soha sem hiányzik a jó ügy pártolói közül, öt részvényt vett. A gyermekkeri bizottság tegnap ülést tartott s mint halljuk megkötötte a szerződést a Szentkirályi-féle magyarutcai ház megvétele iránt, mely központi helyen és oly alkalmas állapotban van, hogy az új gyermekkert megnyitása már júniusra remélhető.

— Egy jellemző adoma kering Tóth Vilmosról. Lemondása után ugyan is egy bankigazgató kereste volna fel, alázatosan kérve, hogy vállalná el az ő bankjuk elnökségét. „S mi lenne teendőm?“ — kérde tőle. „Engemet ellenőrizni, tizenkétezer forint évi fizetés mellett.“ „Szép, csak hogy én, ki a számtudományoknak nem vagyok mestere, hogyan ellenőrizhetném őnt, ki milliókat kezel.“ „Oh kérem könnyű dolog az, mellettem excellenciának kevés baja lesz.“ „Ugy látszik ön ellenségem nekem!“ „Hogyan?“ „Hát megsugom. Nem látom még idejét, hogy magamat nevétségessé tegyem.“ S a bankigazgató hosszú orral távozott.

— **Napoleon** hagyatékára vonatkozólag írja a „Pall Mall Gazette“, hogy az excsászár ingóságának értéke hivatalosan 120,000 str-re vétetett föl, s az összes érték az excsászárnénak adatott át. A császári herceg csak a császári koronát kapta. A császári herceg most érte el 17. évét, így, francia törvény szerint, nagykoru lett. A nagykorúvá való nyilvánítás minden ünnepélyesség nélkül ment végbe. Az excsászár család gazdálkodik, s az ünnepélyre kiadandó költségeket a Napoleonnápra takarítja, midőn egy füst alatt két ünnepélyt fog tartani.

ni. A császári herceg most visszatért a woolwichi katonai iskolába.

— **Mitán a Polgár** úgy is megírta halál-ítéletünket, hogy még egy utolsó jótétellel expráljuk bűneinket, átvesszünk a Kolozsvári Közlöny legutóbbi számának egy honmentő javaslatából egy pár tizedeket, megjegyezvén, hogy Őri Antal ur javaslata nem a Közlöny felügyelő bizottság revisiója alatt álló rovatból, hanem azokból való, a melyekből a felügyelő bizottság „mások jogainak és igazának védelmésem zárta ki.“ A szemelvények így következnek:

Egy tégl a Pyramis építésre.

„Interdum iavenit caeca gallina granum.“

(Általános orvoslás: az országos pénzkezelésről: hitel. birodalom, tisztelet, fegyelem és egyetértés.)

„Contra vim mortis, non est medicamenin hortis.“

A régiek azt mondták: hogy halál ellen nincs orvosság, pedig van, hanem az relativ: egynek használ, másnak árt: a legutolsó porosz háborúból Pesten 1866-ik évben két katoná egyféle betegségben a kórodában feküdt, egy magyar és egy porosz, a magyar káposztát kért és meggyógyult, a porosz pedig ép attól meghalt.

Jelenleg több Magyarországi honpolgár gyomorlázban szenved, nem élvezhetik a szabadság gyümölcsét; ennek is lesz idővel orvossága, mely egy tetemes résznek fog használni, másnak nem; az orvosi szer következő volna:

„Javaslat az egyszerű pénzkezelésről.“

Mivel „sok beszéd, nagy szegénység“, Mátyás király azt mondá: „Vera causa latet“, hanem „quis querit, invenit, azért a pénzkezelési hibának oka abban keresendő, melynek rendszeres orvosi szere az állami gyógyszerárba (O. H.) található, hol a jó honatyák, és az őszinte jóhazafiak azt elrendelni tudják, és pedig első; az évi rendes Budget maga idején helybenhagyása és annak appendixe, — a második: az egyszerűsített „pénztári Napló“ melybe minden bevétel és kiadás rendre, úgy a mint történik, beírandó volna, ebből lenne készítenő azután az egyszerű rövid, értelmes zárszámadás, adatokkal ellátva; azonfelül költeni szabad ne legyen, és ne erőltessék a nagy költség, különben úgy járunk, mint a mesés béka.

Az ellenőri jegyzőkönyv és az országos leltár a t. ház asztalára gyűlés alkalmával bitéve legyen betekinthehető végett, ez által a sok viták elmaradnának, annak felesleges költségei pár százezer forint meggazdálkodhatnák.

„Egy főadóbiztos okvetlen szükséges volna, ki az országnak felesketett hűséges tisztje legyen, instructióval ellátva; annak főkötelessége volna: minden évben egy kimutatást az összes adóról hűségesen a megyékből, különösen a nagy városokból, kivált összeírva a nagy tőzséreket, azt megvizsgálva, összeszedné az adatokat s a pénzügyminiszter urnak átadná.“

„Ime itt az Arcanum duplicatum —“

„Minden év végével a szokott zárszámadás több ezer példányokban a megyékben az adózó közönségnek pénzért kiosztandó volna. A nép igen szeret ilyeneket olvasni.

Azért is mindezeket formulálni és nyomtatványba a hivatalokban kiadni szükséges volna, mit a szakértő állami orvosok (honatyák) unitis viribus megalkotni feladatuk. Igaz ugyan, hogy az ok-szerű közmunka erő felhasználása által sok ezer frt. megtakarítható lenne, azért is a közmunkákra utalványozott összegekben takarékoskodjunk; ha Mátyás király ilyes munka kinyomozására incognito tudott eljárni, a közmunkaminiszter ur is hazánk javára azt megtehetné!“

Ezen lakonikus csevegést egy őszinte adózó honpolgár jegyezte, pro Memoria, melyet száz és több iekre bővíteni lehetne, hanem a kinek feje van és ahoz való esze, elmélkedhet felőle.“

KÖZGAZDASÁG.

A tordai „Kisegítő pénztár-egylet“ üzlet eredménye 1872-ben

Bevétel:

1871-ről pénztár maradék 17,109 frt 38 kr. Felek betételei 1872-ben 242,935 frt. 96 kr. Felek betételei után kamat 12,940 frt. 95 kr. A tartaléktöke kamatja 88 frt. 20 kr. A tartaléktökének adott illeték 706 frt. 27 kr.

Összesen 256,671 frt. 38 kr.

Kezelési bevételek:

Könyvdíj 291 frt. 50 kr. 6% rendes kamat 13,962 frt. 92 kr. $\frac{1}{2}$ % provisio 4894 frt. 88 kr. Váltó-díj 78 frt 3 kr. Bélyeg 849 frt. 90 kr.

Összesen 20,077 frt 23 kr.

Visszafizetett kölcsönök 777,960 frt. — kr.

Főösszeg 1,071,817 frt. 99 kr.

Kiadás:

Váltókra adott kölcsön 840,181 frt. — kr. Tőke visszafizetés 205,274 frt 90 kr. Tartaléknak adott illeték 706 frt 27 kr. Kezelési kiadás 6134 frt. 81 kr. Jövőreit tőkésített kamat 13,029 frt. 15 krajczár.

Összesen 20,077 frt. 23 kr.

Pénztár maradék 1872. dec. 31-én 6284 frt. 86 kr.

Főösszeg 1,071,817 frt. 99 kr.

Vagyon kimutatás

Követelés:

Váltók értékében 259,317 frt. — kr. Butor és nyomtatvány 560 frt. — kr. Pénz a pénztárban 6284 frt. 86 kr.

Összesen 256,161 frt. 86 kr.

Tartozás:

Tagok követelése 253,333 frt. 86 kr. Tartalék követelése 2268 frt. — kr. Butor és nyomtatvány 560 frt. — kr.

Összesen 256,161 frt 86 kr.

Wolf Gábor,

igazgató,

Májai István,

jegyző és könyvvezető.

Szentpéteri Antal

pénztárnok.

Alóírtak e tételeket — mint közgyűlésifog ki-küldött bizottság — megvizsgálván és az előnkbe terjesztett üzleti naplókcal és könyvekkel áttétvén, mindenekben helyesnek találta.

Bláha József.

Csíkés Gyula.

Subutz Mihály.

Velits Odón.

Ifj Daniel Imre.

Subutz Mihály.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Márt. 7-án 5% Metalliques 100 frt. 71.—. Kamat —. Nemzeti kölcsön 100 frt. 73.50. 1860. Kölcsön 104.80. Bankrészvény 981. Hitelintézet részvény 334.70. London 10 ft. st. 109.20. Ezüst 107.80. Cs. kir. arany —. Napoleondor 871. Urbéri kötvények: Magyarországi 81.50. Temest 80.—. Erdélyi 79.50 Horváthországi 83.25.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Pesten márcz. 19. 10 ó. 40 p. d. e.

Érkezett márcz. 19. 11 ó. 58 p. d. e.

A képviselőház tegnapi ülése legfeszültebb vitaközöség közt megnyílt. Kerkapoly folytatta tegnapi előtti beszédét, pontról pontra özafolva Lonyait; azután megindult a szavazás s 95 szónyi többséggel a személyes kereseti adó törvény elfogadtatott. Ggyozy, Huszár, Ivánka, Jókai, összesen hat baloldali a De-akpárttal szavazott a két Tisza nem szavazott. Deakpártból egy száz szavazott a javaslat ellen, a lónyalanusok közül hárman az ellenzékkal, maga Lónyay társaival nem szavaztak.

A francia nemzetgyűlésben a német egyezmény kötésének híre óriási lelkesedést keltett, a ház közszónetet mondott Thiersnek.

Angliában Gladstone megmarad, minthogy az ellenzék vezérei a kormány alakítását elfogadni nem akarják.

Kormányunktól a bankügyben ma a képviselőházhoz nyilatkozatok válnak.

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Nyilttér.)*

Minden betegnek erő és egészség gyógy-szer költség nélkül:

Revalesciére Du Barry

Londonból.

Egy betegség sem állat ellent az izletes Revalesciére du Barrynak és a gyógyszer költség nélkül eltávolít minden gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mir-, rigy-, nyakbaj-, lélekzés-, hólyag- s vesebajokat gümőkört, aszókört, asztmát, köhögést, emésztelenséget, dugulást, hasmenést, álmatlanságot, gyengeséget, aranyert, vízkört, láz, szédülést, véráramlatokat, fülzúgást, rozslületet és hányást, még a terhesség alatt is, diabetet, meláskort, elsóványodást, közsérvényt, sápkört. Kivonat 73,000 tanúsítványból, oly esetekben, melyek a gyógyszernek ellenállottak.

Ecreainvill, (Seine Inferieure) 1863. nov. 27. Harminchat év óta borzástól szenvedtem ástámban (rövid lélekzet) és minden éjjel négy-ötzör fel kellett kelnem, hogy meg ne fuladjak. Minden gyógyszer siker nélkül maradt. Nyolcz nap óta eszem du Barry Revalesciére-jét és csodálatosan jól érzem magamat, zavartalan álom és szabad lélekzettel, melyet már évek óta nélkülözök. Az éneket és önnök legyen hála.

Büillet, lelkész.

Baar (Niederrhein, France) 1861. jun. 4. A Revalesciére nálam csodásan hatott. Látszólag merült erőm visszatért, és új életet érzek, mint ifjugsomban. Étvágyom, melyet több év óta elvesztettem, visszatért és a terhes agynomám, mely 40 éven át kínozott, felhagyott. Újjászületve érzem magamat.

Ruff Dávid, földbírtokos.

58,782 sz. bizonyítvány.

Soká szenvedtem évtáztalanságban és évés ntáni hanyáiban. Az ön jeles Revalesciére-je megszűntette a hanyást és étvágyamat helyreállította. Meggyőződéseim az ön Revalesciére-jének jelszaváról indit arra, hogy azt más szenvedőknek ajánljam.

Berger Károly.

62,914. sz. bizonyítvány.

Weekan, 1865. sept. 14. Minthogy éveken át idült aranyeres bajaim, májbetegségem és eldugulásom ellen hiába alkalmaztam minden orvos segélyt, kétségbeesésben az ön Revalesciére-jéhez folyamodtam. Nem adhatok elegendő hálát a jó Istennek és önnek ez értékes természetadományért, mely rám kiszámíthatlan jótét volt.

Steinmann Ferencz

Táplálék levén mint a hus, a Revalesciére telőntöttek és gyermekeknek 50-szeres árt megakartatja gyógyszerkebebs Bádószelencékben fél fontos 1.50, 1 fontos 2.50, 2 fontos 4.50, 5 fontos 10 frt, 12 fontos 20 frt, 24 fontos 36 frt., Revalesciére csokoládé por- és tábla alakban 12 csészerre 1.50 Revalesciére-lepénykék, szelencékben 2 f. 50 kr és 4 f. 50 kr. 24 csészerre 2.50, 48 csészerre 4.50, porban 120 csészerre 10 frt, 288 csészerre 20 frt, 576 csészerre 36 frt — Kapható: Barry du Barry és társánál Bécs, Wallfischgasse 8 sz. Kolozsvárt: Binder gyógyszerésznél. Pesten: Török, Prágában: Fürst J., Brunnban: Ed. E., Dobreczenben: Mihálovics István gyógyszerész, Duna-Földvár: Nadhara Pálnál, Károlyváros: Brilli F.-nél, Kanizsán: Lovak Károlynál, Maros-Vásárhely: Fogarasi Dömötörnél Pozsonyban: Pisztori Felixnél, Székes-Fehérvárt: Diettalla Györgynél, Vágyhelyen: Conlegrer Ignácnál, Varsadon dr. Halter A.-nál, Ágrámban: Irgalmasok gyógyszerárban, azonkívül a bécsi ház postai utalvány vagy utavét mellett szétküldi.

175—312.

* E. előtt alatt közlőttekért csupan a sajtóhatóság írásb. engedélyével közlőttek.

Hivatalos.

Sz. 403. 1873. (135) (3—3.)

Pályázati hirdetés.

Udvarhelyszék homoródi járása 7 körjegyzői állomásra czennel pályázatot nyitattik.

Mindenik állomás javadalma különbség nélkül 400 frt. fizetés és természetben kiszolgáltatandó lakás.

A választások tartatni fognak:

1.) Bágy, Dálya, Ege, Jásfalva, Kányád, Miklósfalva, Szentlászló, Ábrahámfalva és Sándorfalva községekből alakított körre nézve Dályában, mint központ 1873 **április 2-án.**

2.) Derzs nagyközségben **április 3-án.**

3.) Lővéte nagyközségben **április 5-én.**

4.) Almás nagyközségben **április 6-án.**

5.) Hom.-Keménfalva, Abásfalva, Szentmárton, Recsenyéd. Szentpál és Szentpéter községekből alakított körre nézve H.-Szentmártonban, mint központ **április 7-én.**

6.) H.-Karácsonfalva, Oklánd, Ujfalu, Városfalva és Jánosfalva községekből alakított körre nézve Oklándon, mint központ **április 9-én.**

7.) Árváthfalva, Patakfalva, Felekfalva, Kénos, Lokod, Gyepes és Remete községekből alakított körre nézve Patakfalván, mint központ **április 10-én, mindig délelőtt 9 órá-tól kezdve.**

A pályázni kívánók az 1871 évi XVIII. t. cz. 74. §. értelmében ezen törvényhatóság szigorló bizottságának által kiállítandó bizonyítvány és más törvénytábla kellekkel felszerelt, sajátkezűleg irt folyamodványait a **kitűzött határidőket megelőzőleg 48 órával**, alólirhoz adják be, világosan kijelölve, hogy mely kör-vagy körjegyzői állomásra kívánnak pályázni.

H.-Szentmárton, 1873. márt. 12.

Jakab Gyula.
dülő.

Kiadó szállás.

Belső-szénutczában, 4 számú háznál, földszint 3 szoba, konyha, pincze, padlás, s fűskamarával f. év Szt.-György napjától kiadó. Értekezhetni a Tivoliban földszint, 1-ső ajtó, balra.

Eladó mén.

Gr. Spannochi Károly gerendi jószágában egy 4 éves, arany sárga szőrű angol mén van eladó. Értekezhetni, bérmentes levél által, vagy személyesen, Gerenden a gazdatisztal.

Eladó szőlő vesszők.

Rizling, Sauvignon, Semillon, Furmin, Bakator, Trami-ni és Klevnek. Értekezhetni alólirral, a ki valódiságokról is kezeskedik. Utóposta Felvincz, O.-Szilváson. **Albert Lajos,** gazdatiszt.

(137)

(1—1)

III. Fölállítás.

Bergheer színháza

lelkek- és kísértet megjelenésével.

Kolozsvárt, a FÖTÉREN.

Ma ugymint naponta esti 7 órakor előadás.

Műsorozat:

I. SZAKASZ:

„A Sphinx” vagy csodák csodák felett, mutatvány 1 szakaszban.

Személyek:

Levini, a bűvészet tanára Bergheer. August, szolgáló Francesia k. a. Tumpe, mindenese Ernst ur.

II. SZAKASZ:

Theatre pittoresque. Regényes svájci táj télen. Vadász- és szánkázási jelenetekkel sat.

III. SZAKASZ:

Bűvészet, természettan, képzelet. 1. Csak a madár marad. 2. A kis apporteur. 3. Cupido, mint egy gyűrű átadója. 4. Kávét és theát két edényben csinálni. 5. Új galambbug. 6. A szőfagadó galamb. 7. A bergamoi bohóc. 8. Kaesavadászat a teremben.

IV. SZAKASZ:

BERGHEER föltulmulatlan eredeti lelek- és kísértet jelenetei e czim alatt:

Élet az álomban.

Ördögcsékek, boszorkányok, zöld ördögök, a várura lelkének megjelenésével, a ki mindenkit kopaszra borotvál, a ki a kastélyba mer behatolni; futó lábak, pásztorgyerek.

Stein Jánosnál Kolozsvártt megjelent s általa minden magyarhoni körvárusnál megszerezhető:

Magyar önüggyvéd

vagyis elméleti és gyakorlati tanácsadó és utmutató a polgári életben leginkább előforduló jogügyletek elintézésére, továbbá az államfő, az államkormány, s a közigazgatási és bírói hatóságoknál ügyvédi segély nélkül benyújtható mindennemű folyamodványok, kérvények, panaszok, felebbezések, valamint a jogügyleteket tárgyzó magán-okiratok és beadványok fogalmazására és szerkesztésére vonatkozólag több százra menő magyar és német szövegű iromány-példával ellátva. Minden osztálybeli honpolgárok használatára. Irta TÓTH LAJOS köz- és váltóüggyvéd, Pestmegye volt tisztí főüggyése.

Harmadik, egészen átdolgozott s az időközben hatályba lépett újabb és legújabb hazai törvények alapján kiegészített és jelentékenyen bővített kiadás. Ára 2 frt 40 kr.

A magyar nyelv teljes szótára

melyben az egyes szók különböző értelmeinek körülírás általi szabatos meghatározásán kívül különös figyelem van fordítva azoknak szójárásos, közmondási, irodalmi sat. használatára, valamint a szaktudományi és iparbeli műszókra is.

Nélkülözhetlen segédkönyv minden rangú és rendű magyar ember számára. Szerkesztette BALLAGI MÓR. 2 vastag kötet n. 8-rét. Ára füzve 8 frt.

R o v á s.

I. Csernáton.

Irta Berzenczey László.

Tartalom:

I. Csernátoni Benkő Póli. — II. Csernátoni Cseh Imre. — III. Csernátoni (Cseh) Lajos. IV. Irányi Dániel képviselő urnak. — V. Miért nem ír Kossuth?

Ára 50 krajczár.

NYILT JELENTÉS

Maros-Vásárhely szabad királyi város polgármestere,

Borosnyai Pál urhoz.

Irta Berzenczey László.

Ára 30 kr.

Telekkönyvi oktató.

Irta ÜRMÖSI BOLDIZSÁR FERENCZ,

erdélyi m. kir. telekkönyvi igazgató.

MÁSODIK JAVÍTOTT KIADÁS.

Ára 80 kr.

Legnagyobb nyereményi valószínűség.

260 huzásra,

13 főnyeremény	300,000 forintos,
2 főnyeremény	250,000 forintos,
2 főnyeremény	250,000 forintos,
7 főnyeremény	220,000 forintos,
8 főnyeremény	200,000 forintos,
5 főnyeremény	150,000 forintos,
2 főnyeremény	110,000 forintos,

és más számos 100,000, 60,000, 50,000, 40,000, 30,000 ftos stb. nyereményre játszható egy részletjeggyel.

játekársulatunk A. csoportozata

Által, 18 részvevő közt, 25 évnegyedes 7 frt részlet fizetés-el.

Ezen kedvelt csoportozat magában foglalja

az Ausztriában létező összes állam- és magánkölesön-sorsjegyeket,

melyek árfolyam szerinti előadásból befolyó összeg a részvevők közt teljes befizetés után egyenlően felosztatik. A törvényes bélyeg-illeték ezen okmányért egyszer-mindenkorra 1 frt 30 kr.

Mindjárt az első évnegyedes 7 frt részlet befizetésével játszani

Hitel-sorsjegyekre,

április 1-jén, a Rudolf-sorsjegyekre ugyanazon napon, az 1864-diki sorsjegyekre április 15-én, a Keglevich-sorsjegyekre május 1-én stb. stb.

A legközelebbi huzásokra

ajánljuk játékársulatunkat

20 darab hitelsorsjegyre, negyedéves részletekben 13 frtjával, vagy havi részletekben 10 frtjával, bélyeg 2 frt 55 kr. Huzás április 1-jén, főnyertes 200,000 frt.

20 darab töröksorsjegyekre, havi részletekben 5 frtjával, bélyeg 99 kr. Huzás április 1-jén, főnyertes 600,000 frank.

20 darab 100 ftos 1864-iki sorsjegyre, negyedéves részletekben 9 frtjával vagy havi részletekben 6 frtjával, bélyeg 8 frt, 55 kr.

20 darab 50 ftos 1864-iki sorsjegyre, negyedéves részletekben 5 frt, havi részletekben 4 frt, bélyeg 99 kr. Huzás április 15-én, főnyertes 220,000 frt.

Részletleveleket

egyes sorsjegyekre és tetszés szerinti sorsjegy csoportozatokra, hol az első részletbefizetésétől kezdve egész egyedül minden nyereményre játszható, eladunk negyedéves és havi részletekben a legolcsóbb feltételű s a legelőnyösebb összeállítás mellett.

Az osztrák hitelbank váltóirodája, előbb Fürst Ede,

Bécs, Stefansplatz Nr. 2.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

(124)

(5—8)

„TISZA” biztosító- és jelzálogbank.

Alaptőke két millió frt o. é.

Eszközöl minden más társulatoknál olcsóbb díjak mellett biztosításokat tűz- és jégkárok ellen, ugy élet- és járadékra.

Jelzálog-kölcsönöket folyósít mártius 25-én kezdve 200 frttól felfelé épületek- és földbirtokokra a legolcsóbb kamatláb mellett, törlesztésre.

Ajánljuk különösen igen olcsó életbiztosításait.

Példa életbiztosításra.

2000 forint tőkéért egyszerü halálesetre biztosítva, fizettetik éveként, ha a biztosító

20

30

40

50 éves

30 frt 60 kr.

40 frt 02 kr.

55 frt 60 kr.

83 frt.

Ezen módozaton kívül más díjazabályzataink ugy nevelési, kiházasítási, férjhezmeneteli tőkék, életjáradéki összegek biztosítása nyereményrész- vagy a nélkül a legolcsóbb.

Biztosításokat elfogadnak, ugy felvilágosítást adnak a vidéken ügynökeink.

Kolozsvártt a képviselőségi iroda: Fötér 8. sz. Tauffer Károly házának első emeletén.

A „TISZA” biztosító- és jelzálogbank kolozsvári képviselősége Kolozsvártt, 1873. január 17.

Br. Báffy Deső képviselő.

Bovankovits Gyula b. titkár.